

Co stihne světlo za pikosekundu? Měření času s pikosekundovou přesností.

V. Cupal¹, J. Lískovec², J. Pavlišta³, D. Šulc⁴

¹Gymn. Jeseník, ²Gymn. Olomouc Čajkovského 9,

³Gymn. Jana Masaryka Jihlava, ⁴Gymn. Břeclav

supervisor: Ing. Josef Blažej, PhD.

Proč jsme měřili?

Cíl: metody měření časových intervalů

Využití měření s pikosekundovou přesností:

- zjišťování vzdálenosti družic nebo Měsíce
= optický radar
  - při předpovídání zemětřesení
- synchronizace časů na oběžné dráze
  - zpřesňování navigačních systémů (GPS,...)
- při mnoha jiných experimentech

Moderní metody měření času

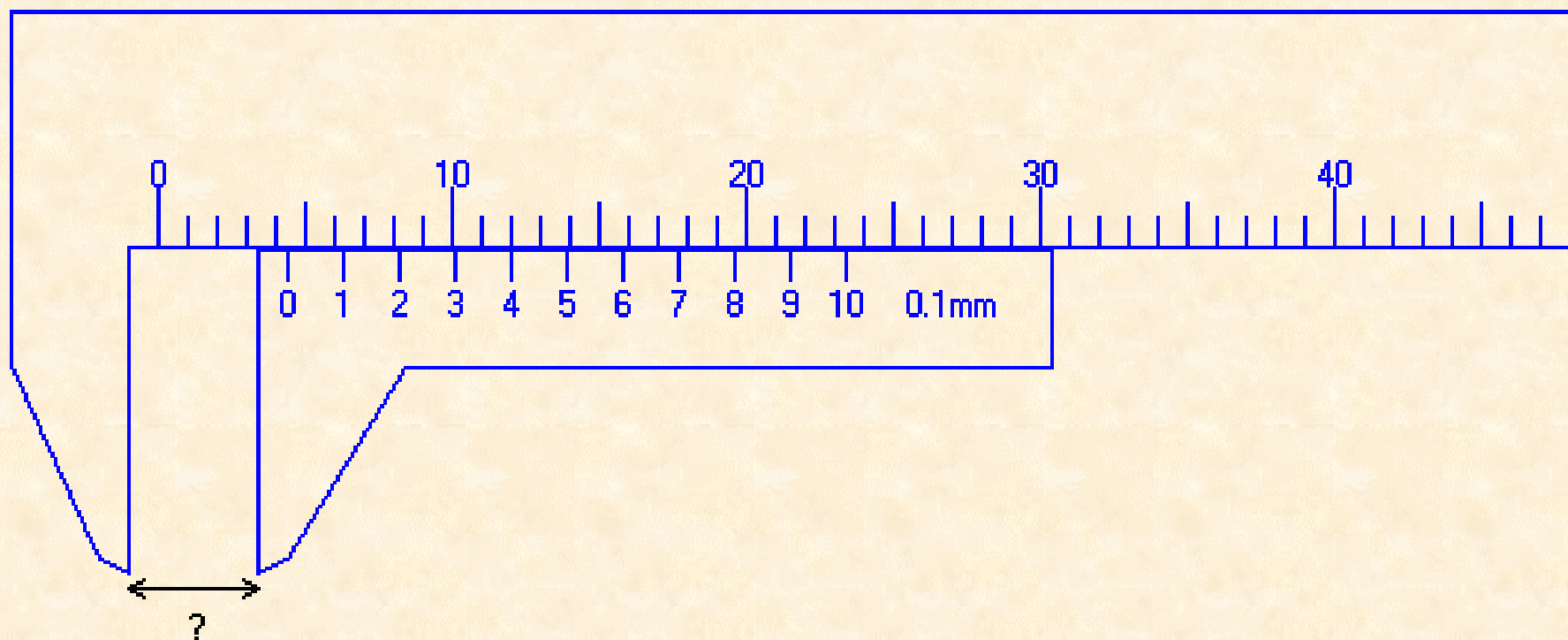
- počítání vln elektrického napětí
- nabíjení kondenzátoru

Mají svá omezení – přesnost nebo rozsah

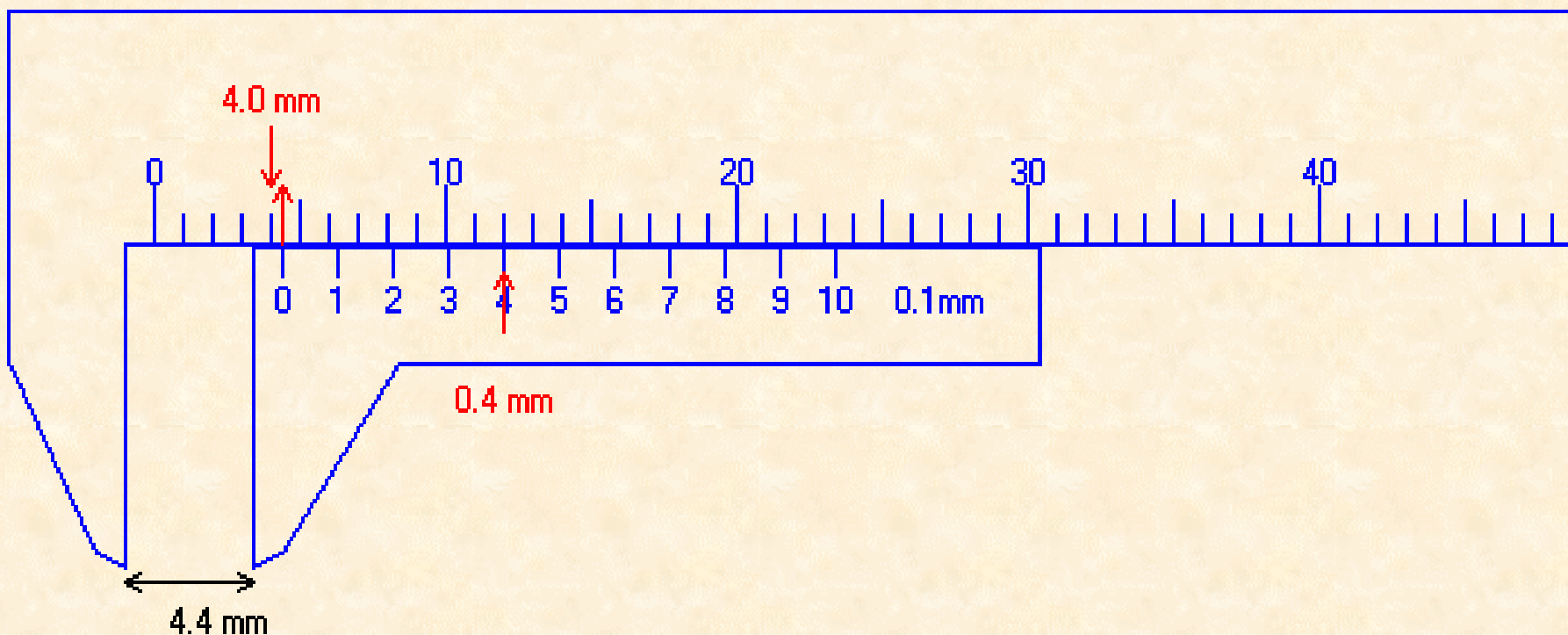
Vernierův princip – posuvné měřítko

– zpřesněné první uvedené metody – princip
námi použitého čítače

Vernierův princip

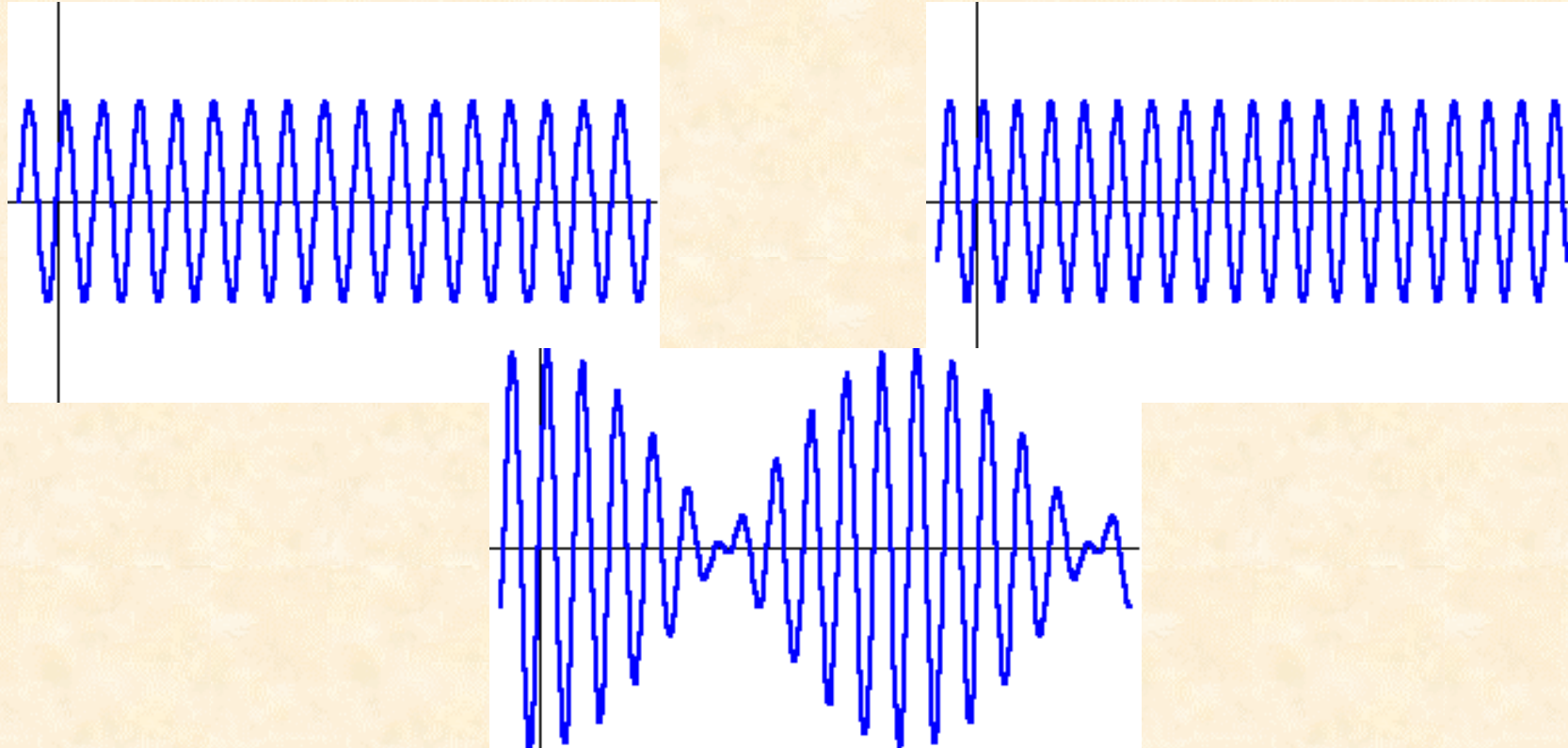

Vernierův princip

Měření času s pikosekundovou přesností

Analogie Vernierova principu v akustice nebo elektronice

skládání dvou vln s blízkými frekvencemi - zázněje

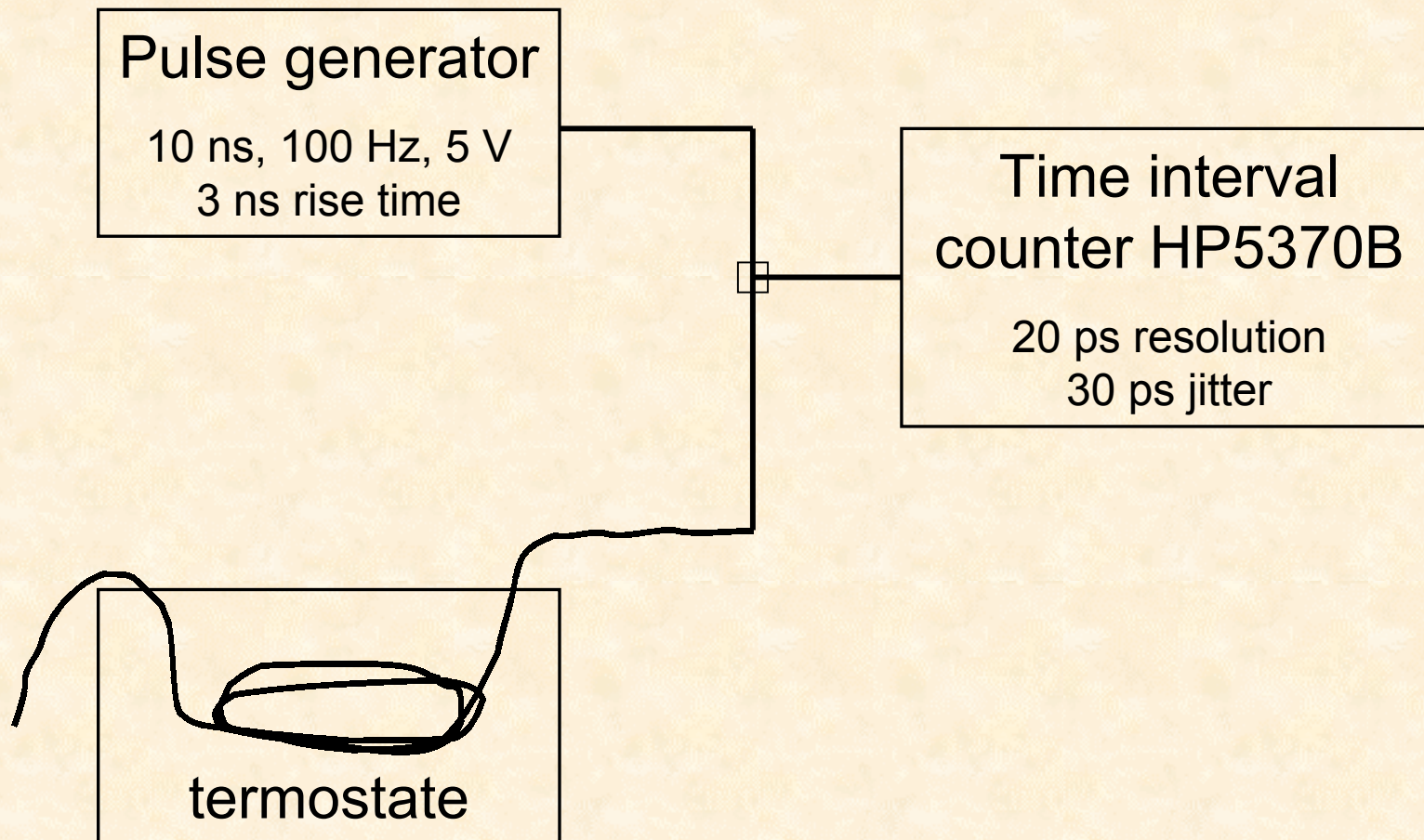
V. Cupal, J. Lískovec, J. Pavlišta , D. Šulc, FT2003, FJFI ČVUT

Experiment

Aparatura:

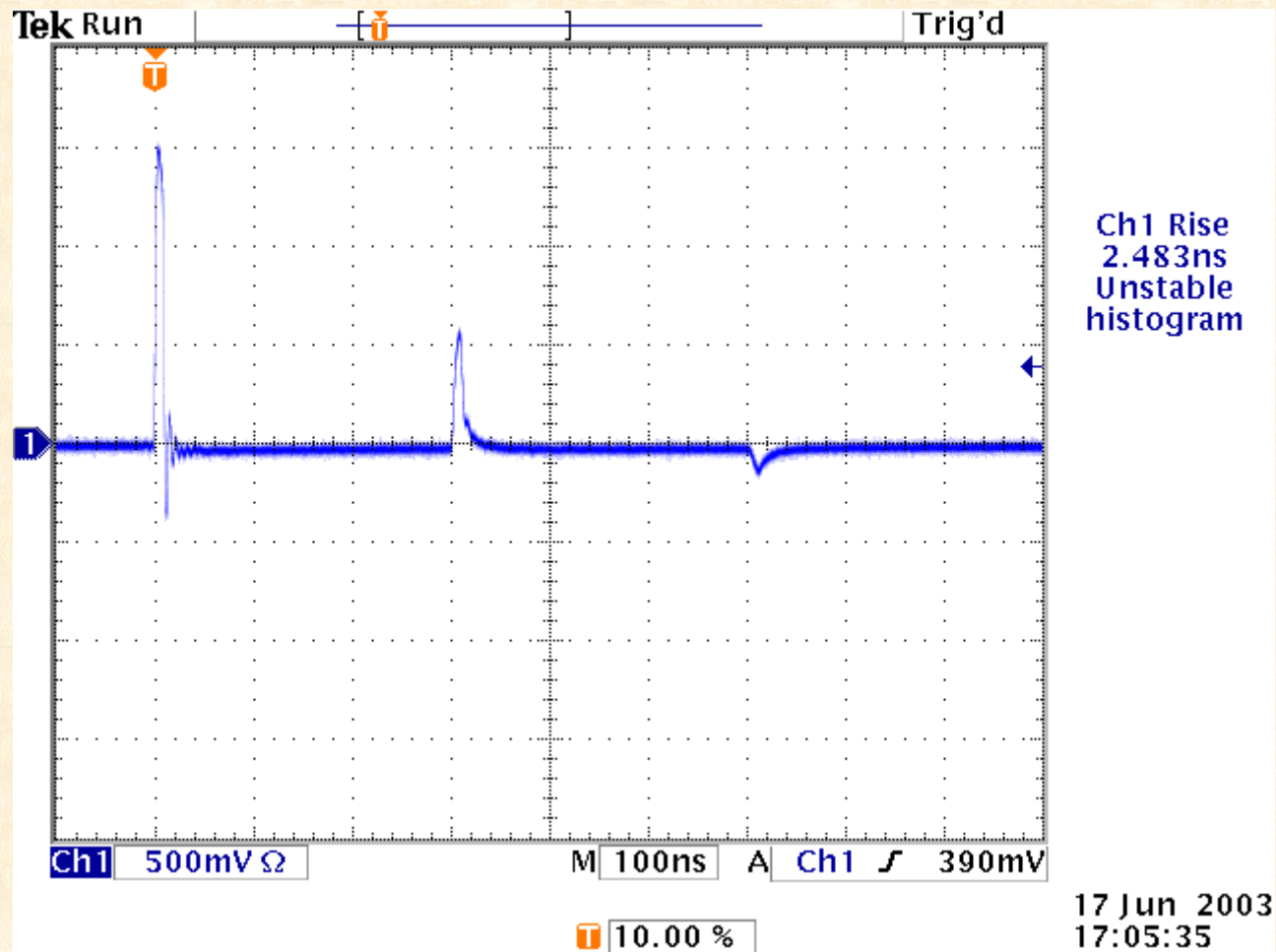
- generátor impulsů
- čítač intervalů času
- termostat + teploměr
- osciloskop
- koaxiální kabel

Experiment – blokové schéma

Časový průběh impulsů na vstupu čítače

Chyby měření-statistika

Základní typy chyb:

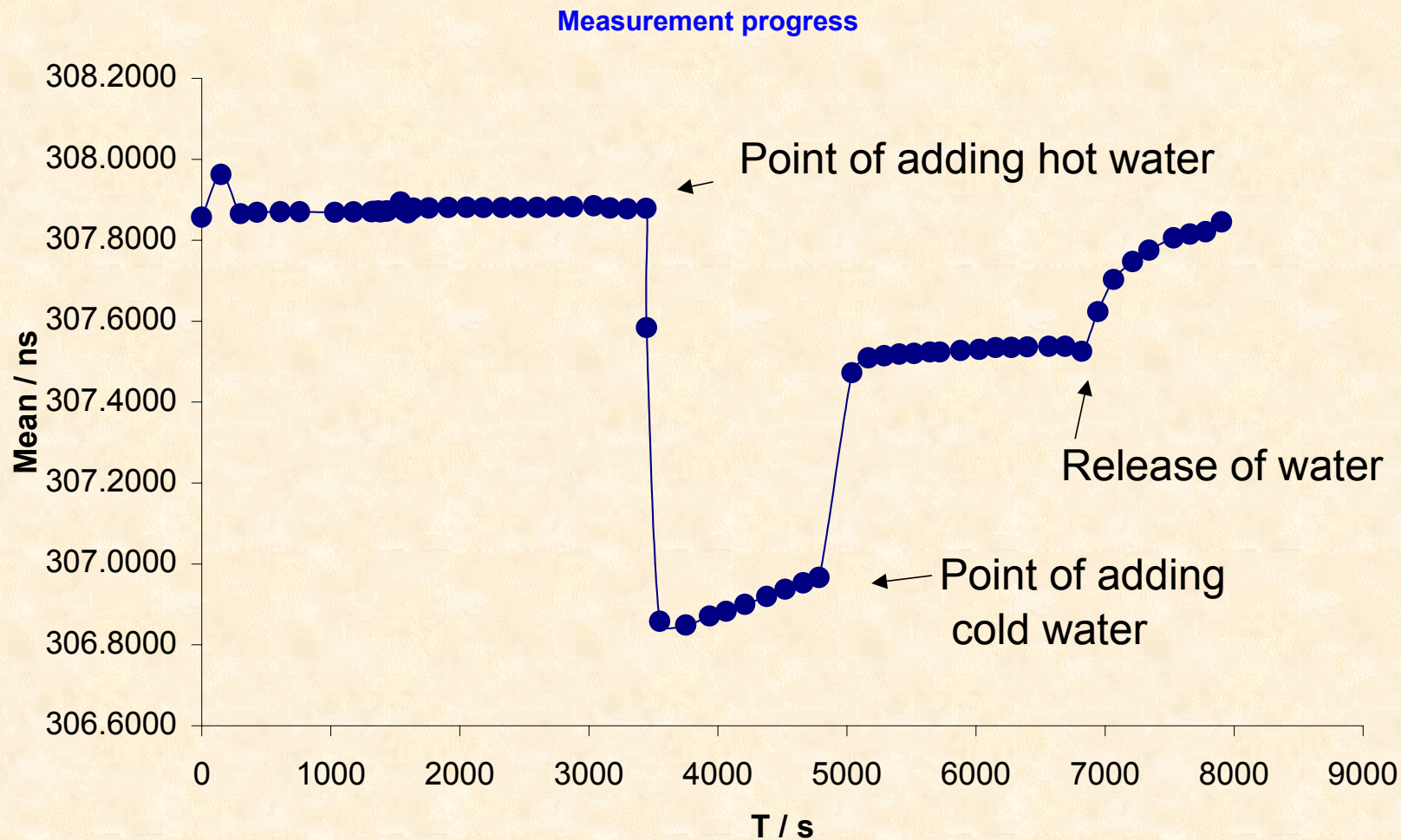
- * Systematické
- * Náhodné

Rozložení chyb:

- * Pravděpodobnost náhodných chyb – Gaussova křivka
- * Průměrná odchylka měření:

$$\overline{\Delta x} = \frac{\Delta x}{\sqrt{n}}$$

Výsledky – celý experiment

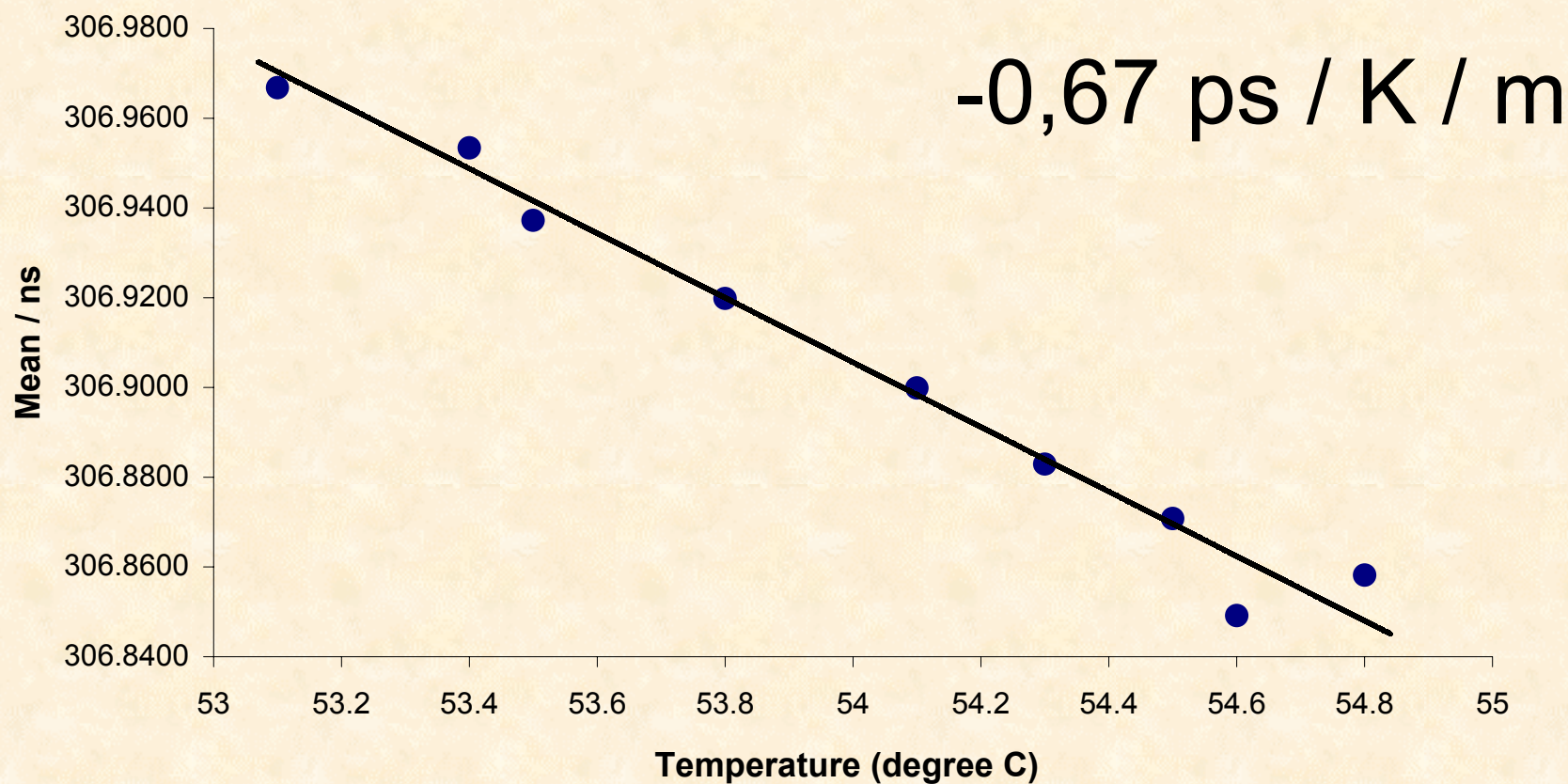

Měření času s pikosekundovou přesností

Výsledky

závislost zpoždění na teplotě

Measurement after adding hot water

V. Cupal, J. Lískovec, J. Pavlišta, D. Šulc, FT2003, FJFI ČVUT

Závěr

- seznámili jsme se se základními elektronickými metodami měření časových intervalů
- změřili jsme teplotní závislost doby průchodu elektrického impulsu koaxiálním kabelem

Měření času s pikosekundovou přesností

Realizační tým

V. Cupal, J. Lískovec, J. Pavlišta, D. Šulc, FT2003, FJFI ČVUT